

Κοροϊδεύοντας την ατμόσφαιρα

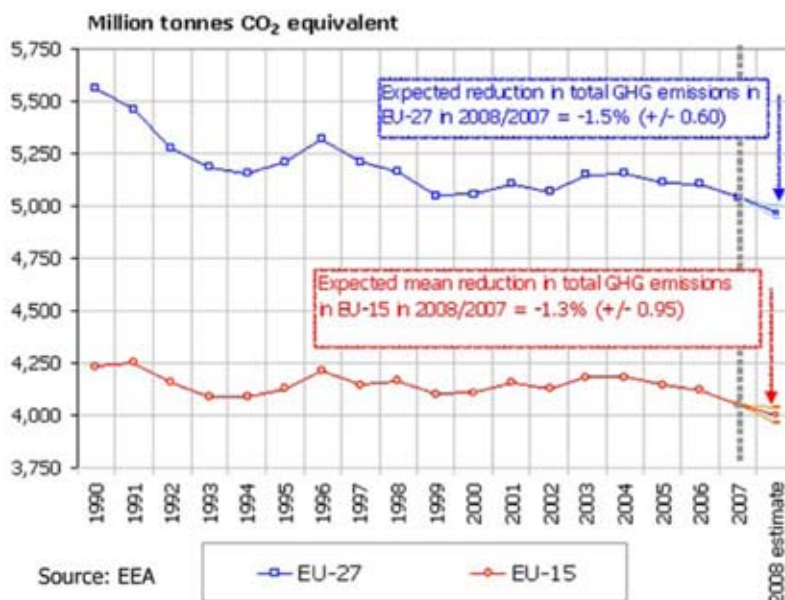
Οι λόγοι για τους οποίους η ΕΕ μπορεί να κάνει πολλά περισσότερα για το κλίμα

Η δέσμευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για μείωση των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου κατά 20% ως το 2020¹ (σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990), δεν είναι τίποτα περισσότερο από μία απλή συνέχιση του σημερινού τρόπου λειτουργίας της ΕΕ (business as usual), χωρίς δηλαδή να καταβάλλεται κάποια επιπλέον προσπάθεια. Εάν η ΕΕ επιθυμεί να αποτελέσει μέρος της λύσης στην παγκόσμια προσπάθεια αντιμετώπισης των κλιματικών αλλαγών και να συμβάλει θετικά στην επίτευξη μιας αποτελεσματικής συμφωνίας στην Κοπεγχάγη, τότε θα πρέπει να μειώσει τις εκπομπές της κατά 40% ως το 2020.

«Η υπερβολική εξάρτηση στους αντισταθμιστικούς μηχανισμούς (carbon offsets) από δράσεις σε τρίτες χώρες, καθώς και η μεταφορά των εναπομεινάντων δικαιωμάτων ρύπανσης από την περίοδο του Πρωτοκόλλου του Κιότο (2008-12) θα καταστήσουν τη προσπάθεια για το στόχο του 20% ως το 2020 μία 'φάρσα'. Αυτό που χρειάζεται η ΕΕ είναι αληθινές εγχώριες μειώσεις εκπομπών, όχι λογιστικά κόλπα»

Η κατάσταση σήμερα

Το 2008, οι εκπομπές της ΕΕ είχαν ήδη μειωθεί κατά 13,6% συγκριτικά με τα επίπεδα του 1990². Η ΕΕ δηλαδή, έχει ήδη καλύψει πάνω από τα μισά του δρόμου, στο στόχο του 20%, χωρίς να καταβάλει ιδιαίτερα μεγάλη προσπάθεια. Οι λόγοι για τους οποίους έχει συμβεί αυτό είναι κυρίως: η αποβιομηχάνιση των οικονομιών των χωρών του πρώην ανατολικού μπλοκ, τα οφέλη στην εξοικονόμηση ενέργειας από την αναμενόμενη πρόοδο της τεχνολογίας για αυτό το διάστημα, οι πιο θερμοί χειμώνες των τελευταίων ετών που έχουν μειώσει τη ζήτηση για θέρμανση και σε ένα μικρότερο ποσοστό, η εφαρμογή κλιματικών πολιτικών.

Για το 2009 και τα αμέσως επόμενα χρόνια, η παρούσα οικονομική κρίση αναμένεται να επιφέρει περαιτέρω μειώσεις στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Τον Οκτώβριο ο Παγκόσμιος Οργανισμός Ενέργειας (IEA) ανακοίνωσε ότι οι εκπομπές από τον ενεργειακό τομέα αναμένεται να μειωθούν έως και 3% μέσα στο 2009, σε σχέση με τα επίπεδα του 1990. Θα πρόκειται για τη μεγαλύτερη μείωση εκπομπών μέσα σε διάστημα ενός μόλις έτους τα τελευταία 40 χρόνια.

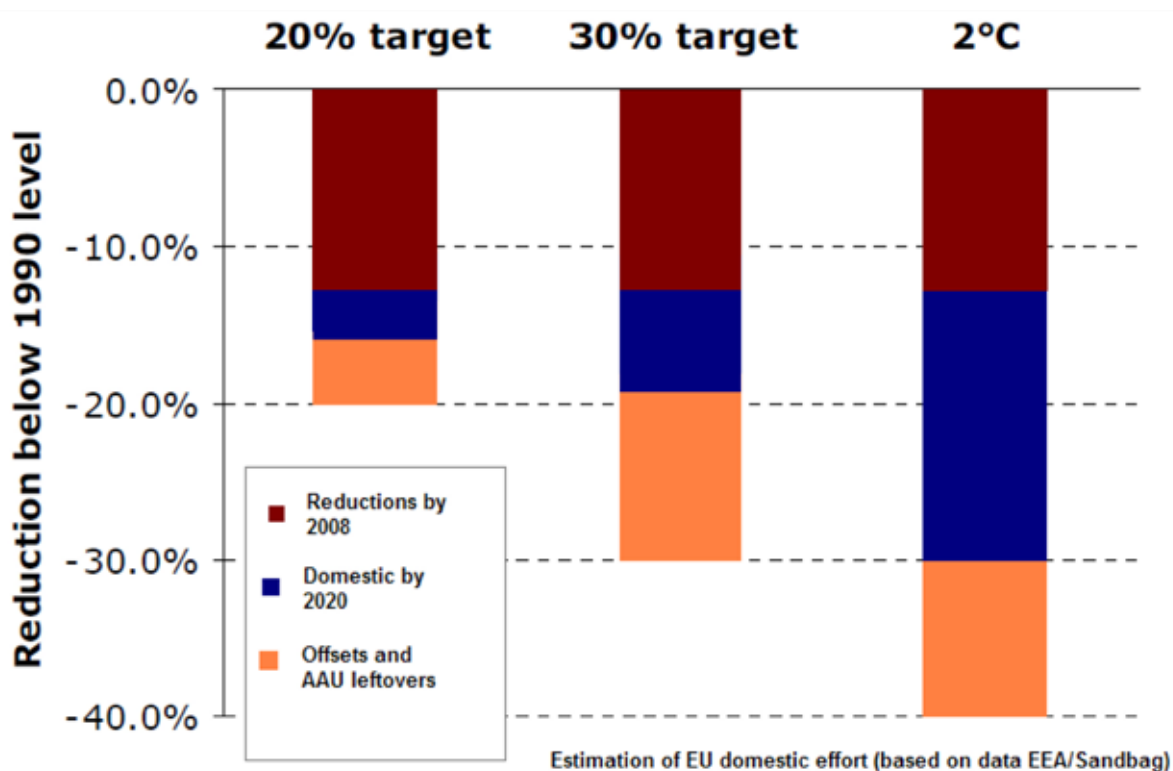
Επιπλέον, στους κανονισμούς του Πρωτοκόλλου του Κιότο υπάρχουν δύο 'παραθυράκια' βάσει των οποίων η ΕΕ θα μπορούσε να πετύχει το στόχο του 20% με σχετική ευκολία χωρίς να πραγματοποιήσει αληθινές μειώσεις εκπομπών ως το 2020.

1. Αντισταθμιστικοί μηχανισμοί (offsets)

Η ΕΕ μπορεί να επιτύχει ένα σημαντικό ποσοστό του στόχου μείωσης με τη χρησιμοποίηση των ανταποδοτικών μηχανισμών που περιγράφονται στο Πρωτόκολλο του Κιότο. Με πρακτικούς όρους αυτό σημαίνει ότι ο στόχος του 20% ως το 2020 στην ουσία απαιτεί εγχώριες μειώσεις περίπου 16%. Το υπόλοιπο 4% θα 'επιτευχθεί' εκτός συνόρων ΕΕ με τη χρηματοδότηση αμφιβόλου αποτελεσματικότητας έργα στις αναπτυσσόμενες χώρες, όπως δηλαδή συμβαίνει σήμερα με το Μηχανισμό Καθαρής Ανάπτυξης (Clean Development Mechanism - CDM).³

2. Μεταφορά 'καυτού αέρα'

Σύμφωνα με τους ισχύοντες κανονισμούς του Πρωτοκόλλου του Κιότο, οι χώρες που επιτυγχάνουν τους στόχους μείωσης για το 2012, μπορούν να μεταφέρουν για την επόμενη, 2η περίοδο δεσμεύσεων (2013-2017) τα περισσευούμενα δικαιώματα εκπομπών. Εξαιτίας της δραματικής μείωσης των εκπομπών τα τελευταία 20 χρόνια στις οικονομίες του πρώην ανατολικού μπλοκ, χώρες όπως η Ρωσία, η Ουκρανία, η Ουγγαρία και η Πολωνία έχουν συγκεντρώσει στην κατοχή τους πολλά από αυτά τα αδιάθετα δικαιώματα, τις ονομαζόμενες Καταλογισμένες Ποσοτικές Μονάδες – ΚΠΜ (Assigned Amount Units - AAUs)

Σύμφωνα με πρόσφατες μελέτες, αυτές οι μεταφορές μονάδων 'καυτού αέρα' θα μπορούσαν να αντικαταστήσουν ακόμα και τις μισές από τις απαιτούμενες εγχώριες μειώσεις εκπομπών για την επίτευξη του στόχου 20%.⁴ Οι ΚΠΜ μπορούν να εμπορευθούν με την τροποποίηση της υπάρχουσας συμφωνίας κατανομής των βαρών (EU burden sharing), ή μπορούν να ιδιωτικοποιηθούν και να εμπορευθούν στο πλαίσιο του υπάρχοντος Συστήματος Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών της ΕΕ (EU Emissions Trading System - ETS).

Ως εκ τούτου, με τη χρήση των ανταποδοτικών μηχανισμών και τη μεταφορά μονάδων 'καυτού αέρα', η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να επιτύχει το στόχο μείωσης 20% ως το 2020 χωρίς σχεδόν καμία ουσιαστική προσπάθεια!

Η ΕΕ μπορεί να κάνει πολλά περισσότερα για την Κοπεγχάγη

Δυστυχώς όμως η εμπορία μονάδων 'καυτού αέρα' και οι αντισταθμιστικές μονάδες του Μηχανισμού Καθαρής Ανάπτυξης, δε μπορούν να κοροϊδέψουν την ατμόσφαιρα. Σύμφωνα με τα πορίσματα της 4ης Έκθεσης Αξιολόγησης (2007) της Διακυβερνητικής Επιτροπής του ΟΗΕ για τις Κλιματικές Αλλαγές (IPCC), οι βιομηχανικές χώρες θα πρέπει να μειώσουν τις εκπομπές τους κατά 25-40% ως το 2020, σε σχέση με τα επίπεδα του 1990.

Πιο πρόσφατες μελέτες δείχνουν με συνέπεια ότι οι κλιματικές αλλαγές συμβαίνουν με γρηγορότερους ρυθμούς από ό,τι προέβλεπε το 2007 η IPCC. Το Σεπτέμβριο του 2009, σαράντα εκ των κορυφαίων κλιματικών επιστημόνων στον κόσμο απεύθυναν έκκληση στις βιομηχανικές χώρες για μείωση τουλάχιστον 40% των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ως το 2020 – πάντα σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990 – προκειμένου να συγκρατηθεί η άνοδος της θερμοκρασίας κάτω από το κρίσιμο επίπεδο των +2°C.⁵

Η κατάσταση σήμερα είναι τόσο σοβαρή ώστε αν οι μεγαλύτεροι ρυπαντές του κόσμου απλά πληρώνουν άλλους για να κάνουν μειώσεις εκπομπών, ενώ οι ίδιοι συνεχίζουν απτόητοι το σημερινό τρόπο λειτουργίας, πολύ απλά δε θα επιτύχουμε τις απόλυτες μειώσεις εκπομπών που η επιστήμη έχει υποδείξει ότι απαιτούνται για να αποφύγουμε τις ανεξέλεγκτες κλιματικές αλλαγές. Ως εκ τούτου, η Greenpeace υποστηρίζει στόχους μειώσεων εκπομπών που θα συγκρατήσουν την αύξηση της θερμοκρασίας υπό τους +2°C (Σχήμα 2), δηλαδή μειώσεις τουλάχιστον 40% για τα αναπτυγμένα κράτη – τα ¼ εκ των οποίων θα πρέπει να πραγματοποιηθούν με εγχώριες δράσεις.

Οι προπαρασκευαστικές διαπραγματεύσεις ενόψει Κοπεγχάγης σήμερα βρίσκονται σε αδιέξοδο για δύο κυρίως λόγους: πρώτων για το ύψος του ποσού που απαιτείται από τις βιομηχανικές χώρες για τη χρηματοδότηση κλιματικών δράσεων στον αναπτυσσόμενο κόσμο και, δεύτερον, για το κατά πόσο οι βιομηχανικές χώρες θα θέσουν φιλόδοξους στόχους μειώσεων εκπομπών. Η ΕΕ μπορεί, και πρέπει, να κάνει περισσότερα και στα δύο θέματα.

Μεγαλώνοντας τις προσδοκίες της ΕΕ για το στόχο μειώσεων των εκπομπών

Το σενάριο Ενεργειακή Επανάσταση της Greenpeace για την ΕΕ-27 δείχνει ότι οι εγχώριες εκπομπές από τους τομείς της ενέργειας και των μεταφορών μπορούν να μειωθούν κατά 30%⁶ ως το 2020, ενώ παράλληλα:

- Επιτυγχάνονται οι προβλέψεις για την οικονομική ανάπτυξη
- Διατηρούνται οι προβλέψεις για την πληθυσμιακή αύξηση
- Δημιουργούνται 348.000 νέες θέσεις εργασίας στις Ευρωπαϊκές χώρες του ΟΟΣΑ⁷

Σύμφωνα με έρευνα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η εξοικονόμηση ενέργειας κατά 20% σε σύγκριση με το Σενάριο Αναφοράς, θα μπορούσε να εξοικονομήσει περισσότερα από €60 δις ετησίως.⁸

Για να επιτευχθεί η μετάβαση προς μία βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, η ΕΕ θα πρέπει να δεσμευτεί σε δραστικές μειώσεις εκπομπών. Οι σημερινοί στόχοι μειώσεων της ΕΕ δε συνεισφέρουν ούτε προς την επίτευξη των προαναφερθέντων εγχώριων οικονομικών στόχων, ούτε προς μία ουσιαστική διεθνή συμφωνία στην Κοπεγχάγη. Επιπλέον, η ΕΕ δε θα πρέπει να μεταφέρει τις μονάδες 'καυτού αέρα' (περισσευόμενες ΚΠΜ) στη μετά-Κιότο εποχή, δηλαδή στην επόμενη περίοδο δέσμευσης μετά το 2012. Αν όμως στο τέλος επικρατήσει η άποψη να μεταφερθούν αυτές οι ΚΠΜ, τότε όλοι οι στόχοι μειώσεων θα πρέπει να αναθεωρηθούν ριζικά. Είναι σαφές ότι η ΕΕ θα πρέπει να θέσει πολύ πιο αυστηρούς στόχους μειώσεων εκπομπών από το σημερινό πενιχρό 20%.

Η Greenpeace καλεί τους ηγέτες της ΕΕ:

- **Να θέσουν ένα φιλόδοξο στόχο μειώσεων εκπομπών τουλάχιστον κατά 40% λιγότερο από τα επίπεδα του 1990, εκ των οποίων τουλάχιστον τα ¾ να είναι πραγματικές εγχώριες μειώσεις.**
- **Να ακυρώσουν το δικαίωμα χρήσης των περισσευόμενων Καταλογισμένων Ποσοτικών Μονάδων μετά το 2012 ή να αυξήσουν επιπλέον το στόχο μειώσεων των εκπομπών ανάλογα με τον όγκο των ΚΠΜ που πρόκειται να μεταφερθούν στη μετά-Κιότο εποχή.**

1. Η ΕΕ έχει συμπεριλάβει το στόχο του 20% στο Πακέτο Μέτρων για την Ενέργεια και το Κλίμα. Στο πλαίσιο διεθνών διαπραγματεύσεων, η ΕΕ είναι διατεθειμένη να αυξήσει το στόχο σε 30% υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, οι οποίες προϋποθέσεις ακόμα και σήμερα είναι αντικείμενο αντιπαράθεσης μεταξύ των ευρωπαϊκών υπουργών.

2. http://ec.europa.eu/environment/climat/gge_progress.htm#2009

3. Για περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με προβλήματα που σχετίζονται με τη λειτουργία του Μηχανισμού Καθαρής Ανάπτυξης, δείτε: Oekoinstitut (2007), 'Is the CDM fulfilling its environmental and sustainable development objectives? An evaluation of the CDM and options for improvement' (Έκθεση για το WWF).

4. Sandbag (2009), 'EU ambition at Copenhagen: more hot air means we can aim higher'
http://sandbag.org.uk/files/sandbag.org.uk/EUAmbition_ii.pdf.

5. 'Scientists' statement on 40% emissions reduction target for developed countries'
http://assets.panda.org/downloads/scientists_statement___september_2009.pdf.

6. DLR (2008) 'Energy [r]evolution: a sustainable EU27 energy outlook' (commissioned by Greenpeace)
www.greenpeace.org/raw/content/eu-unit/press-centre/reports/EU-energy-revolution-report.pdf.

7. Greenpeace / EREC, Working for the Climate, <http://www.greenpeace.org/greenjobs>.

8. European Commission Green Paper, 'Energy efficiency – doing more with less'.